

El
a la **cor**
butxaca
TRESORERS DEL PP

TOMI PAVÀ

Ángel Sanchis, Rosendo Naseiro, Álvaro Lapuerta i Luis Bárcenas. Els noms dels quatre tesorers històrics del Partit Popular van lligats a la polèmica: el creixement patrimonial que van experimentar abans, durant o després del seu pas per la direcció del partit ha generat tot de suspicàcies.

Tot seguit repassem les diverses trajectòries i esbrinem les connexions que hi han mantingut.

“Ha de ser una Sanchis! La fallera que li done el ram a *don Manuel* en acabar el míting ha de ser una Sanchis!”

A la seu valenciana d'Aliança Popular (AP) enllestien els preparatius de l'acte central de la campanya del 1986, les quartes eleccions en què Manuel Fraga optava a la presidència del govern espanyol i la primera i última vegada en què Ángel Sanchis Perales va ser a les llistes.

Fraga l'havia animat perquè esdevinguera diputat tal com una dècada abans, el 1976, també li havia proposat d'impulsar AP, de què Sanchis seria el tresorer fins el 1988. “Més fraguista que Fraga”, segons no ha dubtat a intitular-se, la història negra dels tesorers del PP es remunta a ell, el primer de la formació.

Les investigacions derivades del *cas Gürtel* tanquen un cercle viciós que s'inicià quatre dècades enrere. La connexió suïssa entre Ángel Sanchis –el primer i únic tresorer de Fraga– i Luis Bárcenas –que Mariano Rajoy va elevar de gerent a tresorer al congrés de València, l'any 2008– multiplica les sospites que sempre han planat sobre els responsables de les finances populars. Una ombra de secretisme tan allargassada com la filera de zeros dels seus comptes corrents. Perquè si Bárcenas s'ha fet ric, Sanchis Perales ja ho era, i encara més.

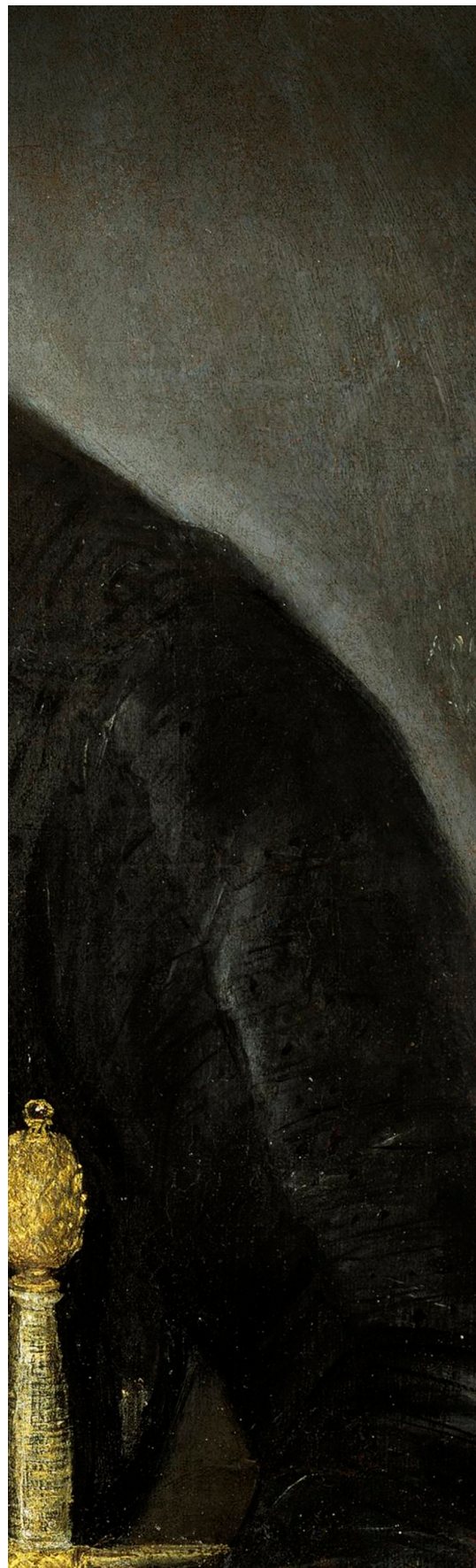
Quan Sanchis controlava les finances d'AP, Bárcenas era un simple administratiu, més afeccionat a l'alpinisme que a la política. D'aparença presumida, es vantava d'haver escalat l'Everest sense aportar-ne proves. Humil com era, encara no residia a l'exclusiu barri de Salamanca ni havia visitat un banc suís.

I si va prosperar tant fou, precisament, gràcies a la seua passió per l'escalada: Luis Fraga, nebot del president d'AP, era un dels millors amics a la muntanya.

El primer dia que Bárcenas va travessar la porta de Génova, 13, ja feia anys que Sanchis Perales era multimilionari. Potser s'hi va emmirallar, i per això mateix, un quart de segle més endavant i amb un patrimoni molt més destacable, hi recorreria per provar de salvar-se. De ric a ric.

A començament de febrer del 2009 es fa públic que el jutge Baltasar Garzón investiga la trama *Gürtel* i Luis Bárcenas telefona a Ángel Sanchis Perales alhora que contacta amb la seu del Dresdner Bank a Ginebra per comunicar-los que l'empresari valencià hi anirà en representació seua. Bárcenas necessita alleugerir amb celeritat els comptes que manté oberts al país helvètic –el 2007 va arribar a disposar-hi de 22 milions d'euros– i no dubta que ell és qui millor pot ajudar-lo. “[Bárcenas] Ens ha anunciat que avui ens visitarà un dels seus amics, el senyor Ángel Sanchis Perales, una persona de la seua màxima confiança [...], per tal de consultar la posició actual i plantejar diverses qüestions sobre el seu compte”, afirma una de les notes internes del Dresdner Bank que l'entitat ha enviat a Pablo Ruz després que el magistrat de l'Audiència els n'haja demanat informació.

“Avui” era el 20 de febrer del 2009, dues setmanes després que esclatara *Gürtel*. Sanchis Perales va aterrar aquell dia a Ginebra i Bárcenas va traspasar *ipso facto* més de tres milions d'euros de Suïssa cap a la mercantil BrixCo, amb què el valencià treballava de feia molt de

Ángel Sanchis celebra un míting a Albal amb motiu de les eleccions del 1986. Aquell dia van acompanyar-lo els presidents de les Illes Balears i Galícia, Gabriel Cañellas i Gerardo Fernández Albor.

temps. Aquest ha confirmat el transvasament de fons i la funció de mediació que hi va realitzar, però s'ha afanyat a puntualitzar que es tracta d'un crèdit que BrixCo haurà de retornar a Bárcenas. "El client té la intenció de liquidar una part de la totalitat dels seus actius (però encara no sap del cert què hi farà) i ens donarà instruccions per a transferir els fons pròximament", diu la nota interna del Dresdner Bank posterior a la reunió amb Sanchis Perales. Una altra nota fila més prim i assenyala que "el client ha decidit fer inversions immobiliàries i en empreses de producció a l'Argentina (producció de llimes amb una distribució comercial important) i el Brasil (producció de fustes precioses), empreses del seu amic Ángel Sanchis Perales. Durant l'entrevista, el client [Bárcenas] ens telefona i ens confirma el que aquesta persona ens acaba d'anunciar". Argentina i Brasil, llimes i fustes. Tot just l'especialitat de Sanchis.

No era la primera ocasió en què Luis *el Cabrón* –tal com anomenava a Bárcenas l'autointitulat *Don Vito* Correa, el *capo* de la trama *Gürtel*– feia servir a Suïssa la seua amistat amb Sanchis. En obrir-hi el primer compte corrent, va fer saber al banc que posseïa una part de La Moraleja, SL, la joia de la corona

Sanchis conegué el pare de Luis Bárcenas a Badajoz. Després s'enduria el seu fill a AP

de l'empori de Sanchis: la finca de més de 30.000 hectàrees a la deprimida –i gairebé exempta d'impostos– província argentina de Salta, una explotació de llimes, pomelos, soja, dacs i més que el valencià hi regenta des del 1977. També hi havia el precedent de Rosario Iglesias, esposa de Bárcenas, que va figurar com a sòcia accionista d'Hydro Norte, una altra empresa de Sanchis, ara inactiva.

Tot plegat fa pensar que, en efecte, Bárcenas hauria desviat una part dels diners cap a les empreses de l'industrial valencià, però aquest ho ha negat de manera taxativa i ha insistit que els únics accionistes de la megaplantació són ell i els seus tres fills. Poca broma: parlem d'un dels cinc principals exportadors hortofrutícoles de l'Argentina, que compta Coca Cola entre els seus clients habituals. Hi treballen més d'un miler de

persones, prop de dos milers durant les temporades de collita.

De la taronja a la llima. Les llimes del seu latifundi li han proporcionat la riquesa que ara ostenta, però la vida, li la van donar les taronges dels minifundis del seu poble. Ángel Sanchis Perales (Albal, Horta, 1938) va veure'n tones i tones al magatzem que son pare tenia als afores del poble. A l'hort de Calafre, a tocar de la veneradíssima ermita de Santa Anna, Rafael Sanchis Ricart –*Rafelet el Pelat*– va aixecar-hi una nau que sustentava la família. A més, en venien a la caseta que tenien al Mercat Central de València. Damunt d'una haca, feien els nou quilòmetres que hi havia de casa al mercat i del mercat a casa.

Rafelet el Pelat es va casar amb una dona 23 anys més jove, Encarna Perales Estruch, natural de Castelló de la Ribera i amb qui tindria cinc fills. Ángel n'és el més petit i un dels quatre homes. Quan es crea AP i comença a formar-ne part, els seus germans Rafael i Salvador hi accedeixen de seguida. El primer, que procedia d'Acción Católica i les Juventudes de Comunió Tradicionalista, serà regidor a València del 1983 al 1991 i diputat a les Corts del 1991 al 1999. El segon, diputat a la cambra valenciana les dues legislatures anteriors, del 1983 al 1991, reaccionarà de forma guerracivilesca amb motiu del *cas Naseiro*: després que el Tribunal Suprem demanara un suplicatori per a investigar Ángel Sanchis, Salvador reblarà iradament que "els rojos li han tret la immunitat al meu germà".

Dels cinc germans, Rafael, Salvador i Loreto resideixen a València, i Ángel i Juan José –propietari d'una mercantil de salons recreatius– ho fan a l'àrea residencial del nord de Madrid. De fet, l'explotació argentina porta el nom del barri on viu Ángel Sanchis Perales, que ha tingut dos fills: l'un és al capdavant del negoci agroindustrial des del 1991, i els altres dos també estan establerts a Madrid.

El pare de la nissaga Sanchis Perales va morir el 1952, atropellat per un tramvia. El seu fill Ángel tenia 14 anys i aquell trasbals el faria madurar encara més ràpidament. Deixà el seminari vell de Montcada (Horta), on havia entrat per decisió expressa de sa mare, una mestra abocada als negocis familiars i els cinc fills que somniava tenir-ne un capellà.

Tots sis havien viscut alguns anys a Toledo, on ella regentava un lloc de venda de taronges. Àngel va estudiar als maristes d'aquella ciutat, però així que podia, feia cap a Albal, on continuava el pare. Eren una família acomodada i molt arrelada al poble, de les que primer van tenir cotxe i la primera que va presumir d'avioneta privada: els veïns de més edat recorden molt bé el dia que el jove Juan José va fer una exhibició de vol rasant. A la finca argentina d'Àngel, d'uns 300 quilòmetres quadrats, ara en disposen d'un parell.

Quan mor el pare, el magatzem de taronges ja s'ha reconvertit en magatzem de pesticides, el més important de la contornada. Eren els temps en què s'organitzaven brigades per *toldar*: a l'hivern, abans que els isquera la flor, cobrien els tarongers durant mig dia i els fumigaven amb gas per matar els insectes. L'especialització els faria emigrar novament, ara en direcció a Extremadura.

El general Franco havia aprovat el 1952 el tercer pla de desenvolupament, el "Pla d'obres, colonització, industrialització i electrificació de la província de Badajoz", popularment conegut com el *plan Badajoz*. Tenia un termini d'execució de 14 anys, però va estendre's fins a les acaballes del règim.

Quan en tenia 17, Àngel Sanchis va assentar-se a Badajoz, el seu primer Eldorado. Havia abandonat per complet els estudis i va obrir a Olivenza una fàbrica de pesticides. Va vendre'n de cap a cap de les 95.000 hectàrees transformades en regadiu i va tenir la sort del seu costat: una plaga de les carraques extremenyas li faria guanyar molts diners.

Allà va fer el servei militar i allà va conèixer Menchu Herrero, que seria la seua esposa. L'olfacte per als negocis i l'ajuda econòmica que van prestar-li els sogres el faria saltar la frontera i endinsar-se el 1960 en territori portuguès, concretament a Elvas, on també hi havia carraques i erugues. A partir d'aleshores, diversifica les seues inversions: s'estrena en el camp immobiliari –amb la mercantil Gordo, que ha manllevat el segon cognom de la seua dona– i va obrir quatre benzinerias a Extremadura, que li generarien els primers maldecaps.

Les avaries que presentaven les bombes d'injecció desenes de tractors van propiciar una investigació a partir de

Miting central de campanya del 1986 a la plaça de bous de València. En primer terme, al costat de l'humorista Tip, hi ha Àngel Sanchis. Al centre de la imatge, Manuel Fraga i Emilio Attard.

la qual es coneixeria que mesclava el gasoli agrícola amb Pantax, un derivat del querosè que adquiria a Puertollano (Ciudad Real) i que li permetia guanyar més diners. El preu de venda al públic de cada litre de gasoli era de sis pessetes, però l'adulteració en massa li va costar una multa d'un milió de pessetes i la pèrdua de la llicència que concedia Campsa. Corria l'any 1967.

De banquer a tesorer. A Badajoz també va provar de crear un banc, però sense gaire èxit. Amb tot, el seu nom ja circulava pels despatxos de Madrid i la seua bona situació econòmica era *vox populi*. És així com va establir contacte amb Carlos Robles Piquer, casat amb Elisa Fraga Iribarne, director general d'Informació entre els anys 1962 i 1967 i director general de Cultura Popular i Espectacles del 1967 al 1969, sempre sota les ordres del seu cunyat. La trobada de Sanchis i Robles resultaria providencial.

"Algú va deixar-li els diners i va muntar el Nuevo Banco", comenta un familiar. Certament, Àngel Sanchis gaudia d'una posició econòmica privilegiada, però obrir-ne un requeria invertir-hi 600 milions de pessetes, pel cap baix. El 1971 va iniciar-ne els tràmits i el 1973 ja era una realitat.

De la trentena llarga d'oficines que el Nuevo Banco va obrir a l'Estat espanyol, una va establir-se a Albal. En concret, en uns baixos propietat de l'alcalde franquista Francisco Cabanes.

Àngel Sanchis presidia el consell d'administració i Carlos Robles hi figurava com a conseller. L'amistat entre tots dos va créixer i va esdevenir el seu trampolí a la política. Instaurat a Madrid, encara visitava el poble per Reis i per Santa Anna –va fer donacions per restaurar l'altar de l'església, per crear un centre de jubilats o per rehabilitar l'escola Juan Esteve– i sovintejava, com encara fa, l'apartament que té al Mareny Blau (Sueca, Ribera Baixa).

En morir Franco, Manuel Fraga s'afanya a erigir-se en el referent de la dreta. Vol crear AP, però li calen diners, i l'amo de Nuevo Banco li pot donar suport. És per això que li demana a Robles que faça

Fraga va demanar diners a Sanchis per impulsar AP. Després l'en va nomenar tesorer

Sanchis amb el president portuguès Ramalho Eanes, a qui es va presentar com a ambaixador de l'illa de Grenada. A la imatge del centre, dina amb Fra-

de mitjancer. Aquest demana a Ángel Sanchis que s'implique econòmicament en el projecte i la resposta és concloent: "I tant que ho faré, tant com puga!".

Sanchis dissenya el pla de finançament, organitza sopars per recollir diners entre l'empresariat, paga campanyes electorals de la seua butxaca... Ha conegut Fraga el 1976 i se sent captivat per ell. Quan aquest li ha trucat per mantenir-hi la primera reunió, l'empresari i banquer li ha dit que és clar que sí, que anirà on li diga. Però Fraga, amb el seu caràcter imponent, li contestarà que no, que serà ell qui faça el desplaçament.

La conversa va tenir lloc al despatx de Sanchis Perales a Nuevo Banco, i al cap de deu minuts va estar a punt de quedar avortada. La policia va comunicar-los que hi havia hagut una amenaça de bomba i els va recomanar d'abandonar l'edifici. "No us preocupeu, deu ser algú que m'ha vist entrar per la porta i ha fet una trucada falsa", va dir Fraga. "Si voleu, desallotgeu l'edifici, però nosaltres ens quedarem ací parlant", va sentenciar.

Tres hores més tard, Sanchis Perales ja estava enamorat de l'ex-ministre gallec. El 1979 va introduir Fraga com a conseller en la seua societat Corporación Industrial 25, i el 1980 li regalària un vehicle blindat de la marca Volvo. No n'hi havia per a menys: el 1979, només sis anys de la seua posada en funcionament, Sanchis Perales havia traspassat

el Nuevo Banco al Banco de Levante –llavors dirigit pel liberal Antonio Garrigues Walker– i s'havia embutxacat mil milions de pessetes. Als familiars amb fills els havia donat un sobre amb 50.000 pessetes; als qui no en tenien, un altre amb 25.000.

Poc abans de la transacció, el 1978 i en plena dictadura argentina, Ángel Sanchis ja havia tancat la compra de la megafinca amb la finalitat de "recuperar terres àrides, forestació, explotació agrícola, industrialització i comercialització". El preu de compra és un dels grans secrets d'aquesta història.

No ho és, en canvi, que l'amistat entre Fraga i ell va ser tan llarga com estreta. Fins a la seua mort ara fa poc més d'un any, el primer visitava cada mes la casa de Sanchis Perales, on esmorzava amb ell, Carlos Robles i el també empresari i ex-polític Abel Matutes, un altre nom clau per entendre el sorgiment d'AP. Les seues relacions amb l'empresariat espanyol van ajudar a recaptar molts diners.

Després que Isidoro Giménez –recomanat pel banquer Emilio Botín– se n'encarregara momentàniament durant la convulsa etapa iniciàtica, l'any 1982 Fraga nomena tresorer d'AP i coordinador general Ángel Sanchis Perales. Quatre anys més tard, en passar el següent congrés, el seu nom només en tindrà tres per davant, dins de l'escalafó del centre-dreta espanyol: Fraga mateix, Jorge Ves-

trynge –com a secretari general– i Carlos Robles Piquer, secretari general primer. Sanchis Perales ha passat de coordinador a secretari general segon.

El seu aterratge a la sala de màquines d'AP comporta l'arribada de persones de l'estricta confiança del nucli dirigent, entre els quals Luis Bárcenas, fill del director d'una oficina del Banc Central a Badajoz amb qui Ángel Sanchis havia tingut molt de tracte. Amb un currículum lluit i gran amic de Luis Fraga, nebot del president, les portes d'AP se li obriren de bat a bat, a Bárcenas. Era el 1982, i fou en aquell moment quan va iniciar-se l'amistat entre el primer i l'últim tresorer del partit de la gavina. Una relació que va perdurar, tal com ho demostra la gestió bancària en nom de Bárcenas que va fer Ángel Sanchis el 2009.

Més i més negocis. De fet, el pas de Sanchis per la tresoreria d'AP no marca un parèntesi de la seua activitat com a empresari. Ni de bon tros. Ans al contrari, en aquest període amplia les seues propietats a Amèrica del Sud i fins i tot penetra en el mercat bancari dels Estats Units: arriba a assolir el 30% del United Bank of New York. Del 1986 al 1990 és diputat al Congrés.

La varietat de les empreses que ha controlat és notable: ha construït minicentrals elèctriques amb Hidro Norte, de què la dona de Bárcenas posseirà 8.000

ga i José María Aznar. A la dreta, durant el judici del cas Naseiro. Seu entre el regidor Salvador Palop –amb ulleres– i el tesorer Rosendo Naseiro.

accions, ha fabricat lavabos públics a través d'Urbamóvil i va mirar de participar amb Cirsa en la posada en funcionament de la loteria gallega, esquitxada per un cas de corrupció durant el seu procés d'adjudicació.

Va ser el propietari de l'empresa editora Prensa Económica, que publicava el setmanari *Desarrollo*, i va compartir la titularitat d'Empresa 2000 amb el comte de Godó i els ex-ministres franquistes Ruiz-Gallardón, Allende, Monreal Luque, López de Letona i Mortes Alfonso. D'altra banda, també va tenir un percentatge destacable de l'empresa Videoclub España, SA, dedicada a la compra de drets audiovisuals i que pretenia esdevenir el germen de la televisió privada a l'estat, però va fer fallida el 1991. Els anys vuitanta, mentre va ser tesorer i diputat d'AP, Sanchis Perales va arribar a presidir 37 societats. Una targeta de presentació que li va permetre presentar-se com a cap de llista el 1986, malgrat els sectors de la delegació valenciana que el consideraven un *paracaigudista*.

Temps a venir, el 1997 i sota el govern de José María Aznar, rebria un crèdit de 18 milions de l'Institut de Crèdit Oficial (ICO) que invertirà en l'ampliació de la seua finca argentina. La polèmica va envoltar de nou la seua figura, atès que els recursos en qüestió s'havien ideat per a invertir-se a l'Estat espanyol, i Sanchis, a més, va voler retornar-lo en pesos.

De les possessions familiars, a Albal en queda ben poc: si de cas, l'antic magatzem dels afores. En canvi, a l'Argentina Sanchis ha aixecat una plantació gegantina, de 30.000 hectàrees, que s'anomena La Moraleja i és un dels grans exportadors del país. Entre els clients hi ha Coca Cola.

Els 80, quan fou tesorer i diputat, Sanchis va arribar a presidir 37 societats